

SALAHADDİN ÜNİVERSİTESİ
DİLLER FAKÜLTESİ
TÜRK DİLİ BÖLÜMÜ

YENİ TÜRK EDEBİYATI
-DERS NOTLARI-

DÖRDÜNCÜ SINIF- BİRİNCİ DÖNEM
2023-2024

ÖĞRETİM ÜYESİ
YRD.DOÇ.DR. ERSAN HAŞİM MAHMUT AL-SAKİ

ERBİL, 2023

MİLLÎ EDEBİYAT DÖNEMİ TÜRK EDEBİYATI (1911–1923)

Millî Edebiyat Dönemi II. Meşrutiyet (1908) ile Cumhuriyet'in (1923) ilk yılları arasında faaliyet gösteren edebiyat akımıdır. Genellikle Ali Canip Yöntem, Ömer Seyfettin ve Ziya Gökalp'ın "Genç Kalemler" dergisinde savundukları Yeni Lisan Hareketi ile başlatılır. Dilde sadeleşme, şiirde aruzun yerine hece vezni, içerikte halkın sorunları ve yerli yaşam Millî Edebiyat Döneminin temelini oluşturur. Bu dönemde Türk edebiyatı Doğu ve Batı taklitçiliğinden kurtarılmaya çalışılmış, yalın bir anlatım benimsenmiştir. Ayrıca Türk kültürü ve tarihi, incelenmemiş bir hazine olarak kabul edilmiştir.

XX. yüzyıl Türk edebiyatında en çok bahsi geçen bir akım olmakla beraber belli kuruluş zamanı ve beyannameyi bulunmadığı, hatta mensuplarını tek bir grup olarak düşünmek kolay olmadığı için millî edebiyatın ne olduğu hususunda tartışmalar daha o zamanlar başlamış, Cumhuriyet'ten sonraki yıllarda da devam etmiştir. Bu sebeple Millî Edebiyat Dönemini, şahsiyetlerini ve eserlerini sıralamakta birtakım ayrılıklar bulunmaktadır. Millî edebiyat kavramının tanımı de bu akımın gelişme süreci içinde az çok değişikliğe uğramıştır. Fikir olarak çok defa aynı yılların Türkçülük ideolojisinin etkisiyle millî edebiyat ile milliyetçi edebiyatın birbirine karıştırıldığı da görülmüştür.

MİLLÎ EDEBİYAT DÖNEMİN OLUŞUMU

Tanzimat Dönemiyle beraber Türk edebiyatında Doğu etkisi azalmaya başlamış, hâlihazırda var olan biçim ve tekniklerin yerini Batı kökenli edebiyat unsurları almaya başlamıştı. Türk edebiyatçıları Batı; özellikle Fransız edebiyatından önemli ölçüde etkilenmişlerdi. Ancak bu dönemde Millî Edebiyat Döneminde olduğu gibi edebiyatta millîleşme ve öze dönüş söz konusu değildi. Tanzimat Döneminde toplumsal konular işleme, hece ölçüsü kullanma gibi bazı denemeler olsa da bu çabaların ciddileşmesi ve başarıya ulaşması ancak bir dizi siyasi olay sonucu Osmanlıcılık, Türkçülük, Milliyetçilik gibi ideolojilerle beraber konu seçiminde halka yöneliş ve ideolojilerle beraber konu seçiminde halka yöneliş ve toplum için sanat anlayışı en nihayetinde de dilde sadeleşme yani millî edebiyat akımının baş göstermesi ile olmuştur.

Türk kültür tarihinde millî edebiyat ibaresini ilk defa “*Âtî-i Edebîmiz*” başlığıyla Genç Kalemler dergisinde Ali Canip Yöntem kullanmıştır. Dergi millî edebiyat akımının öncüsü olmuş; millî bir edebiyat oluşturulması için önce dilde sadeleşme gerektiğini savunarak Yeni Lisan Hareketini başlatmıştır.

Türkçenin sadeleşmesi konusunda en kalıcı atılımı, Yeni Lisancılar başarmıştır. Ömer Seyfettin, Ziya Gökalp öncülüğündeki “Genç Kalemler” ve Yeni Lisan Hareketi “*Millî bir edebiyat millî bir dille yaratılabilir.*” görüşünü ortaya atıp, Türkçenin sadeleşmesi için çalışmışlardır.

MİLLÎ EDEBİYAT DÖNEMİN ÖZELLİKLERİ

- 1) Milli Edebiyat Akımının amacı, batı taklitçiliğinden kaçınmak, milli konulara yönelerek modern ve milli bir edebiyat ortaya koymaktır.
- 2) Bu dönemde Türk kültürü ve tarihi, incelenmemiş bir hazine olarak kabul edilmiştir.
- 3) Dilde sadeleşme fikrini savunmuşlardır ve bunu eserlerinde uygulamışlardır.
- 4) Milli konulara yönelmişlerdir. Eserlerinde savaşların Türk insanları üzerindeki etkisi ve çöküntüsünü işlemişlerdir. Yerli ve milli konularda yer vererek Anadolu insanının hayatını yansıtmışlardır.
- 5) Halk şiirinin nazım şekillerini kullanarak, gerçek Türk şiirinin halk şiiri, milli vezninin hece vezni olduğunu ileri sürmüşlerdir.
- 6) Milli edebiyata yer yer şahsi konular işlense de hamaset yüklü bir edebiyattır.
- 7) Romanda ve öyküde teknik gelişmiştir.
- 8) Milli edebiyatın hikaye ve nesir alanındaki ilk yazarı Ömer Seyfettin’dir. Milli edebiyata manzumelerini ve düşünceleriyle yön veren Ziya Gökalp’tır. Tarih ve edebiyat tarihi alanındaki temsilcisidir ise Fuat Köprülüdür.

MİLLÎ EDEBİYAT DÖNEMİNDE ŞİİR

“Genç Kalemler”, şiir anlayışı konusunda Fecr-i Ati şairlerinden pek ayrılmadılar. Şiirde, konu seçimini şaire bırakmaları, onları, sanat anlayışları bakımından ikiliğe düşürdü; edebiyatı cedide ve Fecr-i Ati şairlerinin ferdiyetçi sanat anlayışından bütünüyle ayrılamadı. Nitekim, Birinci Dünya ve Kurtuluş savaşı sırasında genç şairler kendi duygu ve hayallerini işlemekten kendilerini alamadılar. Aruzun yerine heceyi getirmeleri, sadece biçim yönünden bir değişiklikti.

Milli edebiyat dönemi şairleri kendilerini kabul ettirmeğe çalıştıkları yıllarda bile (1911-1917) Servet-i Fünuncuların Tevfik Fikret ve Cenap Şahabeddin üstad sayılıyor, Fecr-i Ati şairleri de ünlerini sürdürüyorlardı. Bu arada Mehmed Akif Ersoy da aynı anlayış ve yapıdaki şiirleriyle büyük ün kazanmıştı. Rübab dergisindeki bazı genç şairler (Halit Fahri, Selâhaddin Enis, Hakkı Tahsin, Orhan Seyfi), "Nayiler" adıyla ortaya çıktılar.

Eski şairlerin şiirlerindeki samimi, lirik ve mistik atmosferi şiirlerinde devam ettirmek istediler; milli geçmişe bağlanarak edebiyatın milli olabileceğini savundular. Bu arada Yahya Kemal ve Yakup Kadri, Nev-Yunanilik adını verdikleri akımda, eski Yunan edebiyatını örnek almak yoluna gittiler. Bu atılımlar beklenen sonuçları doğurmadı.

Milli edebiyat akımına taraftar olan bazı şairler, milli edebiyat kavramını farklı şekilde yorumluyorlar ve şiirlerini kendi yorumlarına göre yazıyorlardı. 1917'de kurulan Şairler derneğinde sadece "konuşma dilinin ve hece vezninin kullanılması" konusunda görüş birliğine varıldı.

"Hecenin beş şairi" diye adlandırılan şairler (Halit Fahri [Ozansoy], Enis Behiç [Koryürek], Orhan Seyfi [Orhon], Yusuf Ziya [Ortaç], Faruk Nafiz [Çamlıbel]) bu görüşün yayılmasında ve yerleşmesinde önemli rol oynadılar.

MİLLÎ EDEBİYAT DÖNEMİ ŞİİRİNİN ÖZELLİKLERİ

- 1) Toplum için sanat anlayışını benimsemişlerdir.
- 2) Eserlerini halkın anlayabileceği bir dille yazmışlardır.
- 3) Şiirlerinde hece ölçüsünü kullanmışlardır.
- 4) Şiir dili olarak İstanbul Türkçesi esas alınmıştır.
- 5) Milli kültür ve milli tarihle ilgili konular ele alınmıştır.
- 6) "Türkçeye, Türk dil bilgisi hâkim olacaktır." görüşü savunulmuştur.
- 7) Tam ve zengin uyağın yanında yarım uyak da kullanılmıştır.
- 8) Duygudan ziyade fikir ön plandadır.

MİLLÎ EDEBİYAT DÖNEMİNDE HİKAYE

Modern anlamda hikâye, Türk edebiyatına Tanzimat döneminde girmiştir. Tanzimat edebiyatının basit hikâye örnekleri, Servet-i Fünun döneminde yerini teknik açıdan daha sağlam eserlere bırakmıştır. Milli Edebiyat döneminde hikâye türünün gelişimi devam etmiştir. Milli Edebiyat Dönemi hikayelerinin özelliklerini şu şekilde sıralayabiliriz:

- 1) Türk hikâyesinin dilinin sadeleştiği, konuların ve mekânların çeşitlilik kazanıp zenginleştiği, daha olgun ve kusursuz örneklerin verildiği dönem Millî Edebiyat Dönemi'dir.
- 2) Millî Edebiyat Dönemi'ne kadar romanın gölgesinde kalan hikâye türü, asıl gelişimini bu dönemde gerçekleştirir.
- 3) Hikâye türünün Türk edebiyatındaki gelişmesinde Millî edebiyat yazarlarından Ömer Seyfettin'in büyük payı vardır. Bu dönemin bir diğer hikâyecisi de Refik Halit Karay'dır. Ayrıca Halide Edip Adıvar ve Yakup Kadri Karaosmanoğlu roman yanında hikâye örnekleri de veren sanatçılardır.
- 4) Bu dönemin hikâyelerinde konu olarak; Anadolu'da yaşanan gerçekler, her kesimden halkın yaşamı ve sorunları, tarihî olaylar ele alınmıştır.
- 5) Millî edebiyatçılar, ilk kez bilinçli olarak İstanbul dışına çıkarak —memleket edebiyatı olarak adlandırılan edebiyat anlayışının oluşmasında etkili olmuştur.
- 6) Hikâyelerde yaşanan zaman diliminin yanında, Türk tarihini anlatan geçmiş zaman olaylarına da yer verilmiştir.
- 7) Tema ve zihniyet olarak Türkcülük, yoksulluk, batıl inançlar, cehalet, ilerleme ve çağdaşlaşma üzerinde durulmuştur.
- 8) Hikâyelerde sade bir dil kullanılmış; kurgu, olay, yer ve zaman öğelerinin kullanımı, serim, düğüm ve çözüm bölümleri arasındaki ilişki ve sıralama yönünden başarılı örnekler verilmiştir.

MİLLÎ EDEBİYAT DÖNEMİNDE ROMAN

- 1) Bu dönem romanı hikâyede olduğu gibi toplumsal konular ele alınmıştır.
- 2) Milli Mücadele, vatan, millet, Anadolu, bağımsızlık, köy gerçeği gibi konularda eserler verilmiştir.
- 3) Dil, hikâyede olduğu gibi sade ve konuşma diline yakındır.

- 4) Türkçe karşılığı olan Arapça ve Farsça sözcükler kullanılmamıştır. İstanbul Türkçesi kullanılmıştır.
- 5) Anadolu mekan olarak seçilmiştir. Teknik yönden başarılı romanlar yazılmıştır.
- 6) Milli Edebiyat romanlarında realizm ve natüralizm akımlarından etkilenmişlerdir.
- 7) Memleketi ve memleket gerçeklerini yansıtmayı amaçlayan Milli Edebiyat Dönemi roman ve öyküsünün anlatımı, gözlemci gerçekçiliğe dayanır. Ömer Seyfettin, Yakup Kadri, Refik Halit, Reşat Nuri realizm gerçekçilik akımına bağlı kalmıştır. Selahattin Enis, Celalettin Göktulga, Osman Cemal Kaygılı natüralizm akımına bağlı kalmıştır.
- 8) Yurt ve köy sorunları anlatılmıştır. Köy ve taşra insanının yaşayışını anlatan ilk başarılı örnekler, Reşat Nuri'nin —Çalıkuşu, Ebubekir Hazım'ın —Küçük Paşa adlı yapıtı bu dönemde verilmiştir.

MİLLÎ EDEBİYAT DÖNEMİNDE TİYATRO

Servet-i Fünun ve Fecr-i Ati Döneminde geri kalan tiyatro bu dönemde yeniden canlanmış, özel tiyatroların yanında resmi tiyatrolarında kurulması için teşebbüse geçilmiştir. 1915' te kurulan ve Darülbedayi-i adını taşıyan ilk Osmanlı tiyatrosu amacı bakımından da bir okul niteliği taşımaktadır. Bu sıralarda başlayan 1. Dünya Savaşı tiyatro çalışmalarını engellemiş ilk oyun ancak 1916'da oynanmıştır. İlk Oyun Hüseyin Suat'ın —Çürük Temel oyunu ardından Halit Fahri'nin —Baykuş oyunu gelir.

Bu dönemde yalnızca tiyatro yazarı olarak tanınan 2 yazar Musahipzade Celal, İbnürrefik Ahmet Nuri Sekizinci Dönemin roman ve öykü yazarlarından Reşat Nuri, Ömer Seyfettin, Halide Edip, Yakup Kadri, Aka Gündüz, Mitat Cemal; Şairlerinden Halit Fahri, Yusuf Ziya, Necip Fazıl, Faruk Nafiz'de oyunlar yazmıştır.

Milliyetçilik akımında etkisiyle bu dönem tiyatrosunun konularının başından tarihi konular gelir. Türkçülük akımının etkisi görülür. Ekonomik Sorunlar, karamsarlık, saray yaşamı, siyasal ve belgesel nitelikli oyunlar, istihbarat dönemi eleştirileri, sosyal dramlar ve aile dramları da bunlar arasında yer alır. Tiyatro metinlerinde sade sanatsız, süssüz bir anlatım vardır.

Millî Edebiyat Dönemi Öğretici Metinler

Millî Edebiyat Dönemi Öğretici Metinler (Makale, Fıkra, Sohbet, Deneme, Tarih-Eleştiri, Hatıra)'dır. Milli Edebiyat dönemindeki öğretici metinlerin genel özellikleri şunlardır:

- 1) Millî Edebiyat döneminin öğretici metinlerinde devrin sosyal ve siyasî şartları dolayısıyla dil, siyaset konuları, milliyetçi, tarihî ve bilimsel konular işlenmiştir.
- 2) Öğretici metinlerde; Servet-i Fünun dönemi gibi ağır ve süslü bir dil değil, yalın ve doğal bir dil kullanılmıştır.
- 3) Ziya Gökalp, Ali Canip Yöntem, Mehmet Fuat Köprülü, Halide Edip Adıvar, Yusuf Akçura, Yahya Kemal gibi isimler öğretici metinler (fıkra, makale, sohbet, anı vb.) kaleme almışlardır.
- 4) Öğretici metinlerde Ziya Gökalp, İslamiyet öncesi; Yahya Kemal, İslamiyet sonrası Türk tarihini ve kültürünü ön plana çıkarmıştır

BEŞ HECECİLER

Şiire 1. Dünya Savaşı ve Millî Mücadele yıllarında başlayan, Mütareke yıllarında şöhret kazanan hececiler, Anadolu'yu ve vasat insan tipini şiire soktular. Memleket sevgisi, yurt güzellikleri, kahramanlık ve yiğitlik, işledikleri başlıca konulardır. Hecenin bu beş şairi millî edebiyat akımından etkilenmiş ve aruzu bırakarak şiirlerinde heceyi kullanmaya başlamışlardır. Bunda da oldukça başarılı olmuşlardır.

BEŞ HECECİLER'İN ŞİİR ANLAYIŞI VE ÖZELLİKLERİ

- 1) Hecenin beş şairi adıyla da anılan bu sanatçılar milli edebiyat akımından etkilenmiş ve şiirlerinde hece veznini kullanmışlardır.
- 2) Şiirde sade ve özentisiz olmayı ve süsten uzak olmayı tercih etmişlerdir.
- 3) Beş hececiler şiire birinci dünya savaşı ve milli mücadele döneminde başlamışlardır.
- 4) Beş hececiler ilk şiirlerinde aruz veznini kullanmışlar daha sonra heceye geçmişlerdir.
- 5) Şiirde memleket sevgisi, yurdun güzellikleri, kahramanlıklar ve yiğitlik gibi temaları işlemişlerdir.
- 6) Hece vezni ile serbest müstezat yazmayı da denediler.
- 7) Mısra kümelerinde dörtlük esasına bağlı kalmadılar yeni yeni biçimler aradılar.
- 8) Nesir cümlesini şiire aktardılar ve düzyazıdaki söz dizimini şiirlerde de görülmesi beş hececiler de çok rastlanan bir özelliktir.

BEŞ HECECİLERİN SANATÇILARI

Beş hececiler şu sanatçılardan oluşmuştur:

- 1) Orhan Seyfi Orhon (1890-1972),
- 2) Halit Fahri Ozansoy (1891-1971),
- 3) Enis Behiç Koryürek (1891-1949),
- 4) Yusuf Ziya Ortaç (1895-1967),
- 5) Faruk Nafiz Çamlıbel (1898-1973).

1) ORHAN SEYFİ ORHON 1890-1972)

- Şiire aruzla başlar daha sonra heceyle devam eder.
- Şiirlerinde daha çok şahsi konuları işler.
- Bazı şiirlerinde halk şiirinin şekillerini de kullanmıştır.
- Bireysel duyguları işleyen, ahenkli ve zarif şiirlerinde temiz duru bir Türkçe kullanmıştır.

ORHAN SEYFİ ORHON'UN BAZI ESERERİ

Şiir:

- Fırtına ve Kar (1917)
- Peri Kızı ile Çoban Hikâyesi (1919)
- Gönülden Sesler (1922)
- O Beyaz Bir Kuştu (1941)
- İstanbul'un Fethi (1953)

Derleme: Hayat Bilgisi Şiirleri (1929)

Roman: Çocuk Adam (1941)

Destan: Kerem ile Aslı (1942)

Makale: Dün-Bugün-Yarın (1943)

ŞİİR ÖRNEĞİ

ORHAN SEYFİ ORHON- VEDA

Hani, o bırakıp giderken seni
Bu öksüz tavrını takmayacaktın?
Alnına koyarken vedâ busemi,
Yüzüme bu türlü bakmayacaktın?
Hani, ey gözlerim bu son vedâda,
Yolunu kaybeden yolcunun dağda,
Birini çağırmak için imdada
Yaktığı ateşi yakmayacaktın?
Gelse de en acı sözler dilime,
Uçacak sanırım birkaç kelime...
Bir alev halinde düştün elime,
Hani, ey gözyaşım akmayacaktın?

2) HALİT FAHRİ OZANSOY (1891-1971)

- Şiire aruzla başlamıştır. Aruza veda adlı şiiriyle, aruz veznini bırakıp heceye yönelmiştir.
- Şiirlerinde çoğunlukla egzotik sahnelere, hüznün ve melankoli gibi bireysel duygulara, aşk ve ölüm temalarına rastlanır.
- Şiirlerinde konuşulan Türkçe'yi başarıyla kullanmıştır.
- Şiir, roman ve tiyatro türlerinde eserler vardır.

HALİT FAHRİ OZANSOY'UN BAZI ESERLERİ

Şiir:

- Rüya (1912)
- Cenk Duyguları (1917)
- Efsaneler (1919)
- Bulutlara Yakın (192)
- Paravan (1929)

Tiyatro:

- Baykuş (aruzla, 1916),
- Sönen Kandiller (heceyle, 1926),

Fıkra:

- Kulaktan Kulağa (1973)

Roman: Sulara Giden Köprü (1939)

- Âşıklar Yolunun Yolcuları (1939)

ŞİİR ÖRNEĞİ**HALİT FAHRİ OZANSOY- VATAN DESTANI**

O kadar dolu ki toprağın şanla,
Bir değil, sanki bin vatan gibisin.
Yüce dağlarına çöken dumanla
Göklerde yazılı destan gibisin.
Hep böyle bulutlar içinde baş
ın, Hilâli kucaklar her vatandaşın.
Geçse de asırlar, tazedir yaşın,
O kadar leventsın, fidan gibisin.
Çiçeksın, bayılır kuşlar kokundan,
Her dalın bir yay ki zümrüt okundan
Müjdeler fısıldar Ergenekon'dan:
Bu sese gönülden hayran gibisin.
Ey bütün cihana bedel Türkeli,
Açtığın cenklerin yoktur evveli.
Tarih bir nehir ki coşkundur seli.
Sen ona nisbetle, umman gibisin.
Bir yandan hep böyle taştın, köpürdün,
Bir yandan cefalı bir ömür sürdün,
Fakat ne derece ezildinse dün.
Şimdi gene tunçtan kalkan gibisin.
Bir insan nihayet kemikle ettir,

3) ENİS BEHİÇ KORYÜREK (1891-1949)

- İlk şiirlerini Servet-i Fünun etkisinde yazdı.
- Şiire aruz vezniyle başlamıştır.
- Hece ile yazdığı ilk şiirlerinde aşk duygularına yer vermekle beraber, daha sonra kurtuluş savaşı yıllarında milli duyguları ve tarihi kahramanlıkları işleyen heyecan yüklü epik şiirler yazmıştır.

ENİS BEHİÇ KORYÜREK'İN ESERLERİ

Şiir:

- Miras (1927)
- Varidat-ı Süleyman Çelebi (1949)
- Miras ve Güneşin Ölümü (Ölümünden sonra, Dr. Fethi Tevetoğlu'nun incelemesiyle, 1951)

ŞİİR ÖRNEĞİ

ENİS BEHİÇ KORYÜREK-TUNA KIYISINDA

Evimden uzakta, annemden uzak;
kalmışım yad ellerinde.
Bir vefa ararım kalbe dolacak
Gurbetin yabancı güzellerinde.
Tuna'nın üstünde güneş batarken
Sevgili yurdumu andırır bana.
Bir hayal isterim Boğaziçi'nden
Bakarım "İstanbul! " diye her yana
İstanbul! Ey sedef mehtaplarından
Hülya gözlerime ilk ışık veren!
Buranın ufkunda yanıp tozlanan
En munis renge de biganeyim ben.
Ah, orda renklerin -şark güneşile
Naz eden- sihirbaz ahengi vardır.
Bu akşam yurdumu andırsa bile
Ah, orda akşamın bin rengi vardır.

4) YUSUF ZİYA ORTAÇ (895-1967),

- Şiire aruzla başladı.
- Ziya Gökalp'in etkisiyle hece ölçüsünü benimsedi, bu türün başarılı örneklerini verdi.
- Şiirlerinde günlük hayatın çeşitli görünümünü sade bir dille işlemiştir.
- Akbaba dergisinde akıcı bir dille, rahat okunur bir tarzda yazdığı fıkralarında siyasal mizahın özgün örneklerini verdi.

YUSUF ZİYA ORTAÇ'IN BAZI ESERLERİ

Şiir:

- Akından Akına (1916)
- Cen Ufukları (1920)
- Yanardağ (1928)
- Bir Selvi Gölgesi (1938)
- Bir Rüzgar Esti (1952)

Roman: Kürkçü Dükkanı (1931), Şeker Osman (1932), Göç (1943)

Tiyatro: Kördüğüm (1920) , Latife (1919)

ŞİİR ÖRNEĞİ

YUSUF ZİYA ORTAÇ- GİDEN GELMEZ

İşittim ki, benim için ağlıyormuşsun,
Hala adım düşmüyormuş dudaklarından!
Geçenlerde bir yolcudan beni sormuşsun,
Metruk, ıssız bir manastır gibiymiş odan!
Çamlıklarda tek başına geziyormuşsun,
Gözyaşların anıyormuş eski günleri...
Ümidini siyah ufuklarda yormuşsun,
Sanmışsın ki, giden günler gelecek geri!
Artık ela gözlerinin altı çürümüş,
Bahçemdeki kuşlar gibi susmuş kahkahan!
Kalbin bir dal mevsimin hüznü bürümüş...
Akşamları son yolcular geçerken kırdan
Nazarların dalıyormuş, yıllardan beri Bir seyyahın bekleniyor gibi haberi!

5) FARUK NAFİZ ÇAMLIBEL (1898-1973)

- Şiire 1.dünya savaşında aruzla başladı. Daha sonra da hece vezniyle şiirler yazmaya başladı; fakat, heceyle şiirler yazarken aruzla de yazmaya devam etti.
- Duygu ve düşünceyi bir arada yürüten, romantik ve realist konu ve hayatları işleyen şiirleriyle ün yapmıştır.
- Şiirlerinde Anadolu'yu ve memleket sevgisini anlatır.
- Şiirlerindeki başlıca temalar aşk, hasret, tabiat, ölüm, kahramanlık ve ihtirastır.
- Dili sadece akıcıdır. Söz sanatlarına yer veren güçlü bir üslubu vardır.

FARUK NAFİZ ÇAMLIBEL'İN BAZI ESERLERİ

Şiir:

- Şarkın Sultanları, 1918
- Çoban Çeşmesi, 1926
- Akıncı Türküleri, 1938
- Zindan Duvarları, 1967
- Han Duvarları, 1969

Tiyatro: İlk Göz Ağrısı 1922, Kambur 1922, Canavar 1925

Roman: Yıldız Yağmuru 1936

FARUK NAFİZ ÇAMLIBEL-GENÇLİK

Anlattı erenler: Bir bahar değil,
Aşıkın ömründe bin bahar varmış.
Hicranla ağaran bu saçlar değil,
Sevgisiz kalan kalb ihtiyarlarmış...
Sorardım sırrını hiç düşünmeden:
'Bu fani gönlümün sevinci neden?'
Beni günden güne meğer genç eden
Daima değişen maceralarmış!
Gönlümde kovalar eskiden beri
Sarışın kumralı, kumral esmeri.
Dolmadan boşalmaz birinin yeri.
Gönlümde, anladım, her dem baharmış.

CUMHURİYET DÖNEMİ TÜRK EDEBİYATI (1923 – .....)

CUMHURİYET DÖNEMİ TÜRK EDEBİYATININ OLUŞUMU

Kurtuluş Savaşı'ndan sonra ulusal egemenliğe dayalı, demokratik ve laik bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyeti kurulur. Türk ulusunu çağdaş uygarlık düzeyine yükseltmek için her alanda köklü değişiklikler yapılır. Çağ dışı kalmış kurumların yerine çağa uygun yepyeni kurumlar oluşturulur. Dil ve tarih alanlarındaki dağınık çalışmalar örgütlenip kurumsallaştırılır. Ülkenin kalkındırılması ve bayındırlaştırması için köklü atılımlar yapılır. Böylece ülke gerçeklerine ve çağın gereklerine uygun yepyeni bir devlet yapısı oluşturulur.

Çağdaş bir devletin kurulması, Ankara'nın başkent olması, halkçılığın devlet programına girmesi, bilimsel ve lâik anlayışa dayanan ulusal eğitimin öngörülmesi, kadın özgürlüğü gibi toplumun çehresini değiştiren yeni oluşumlar, sanat ve Türk edebiyatını da derinden etkiler. Cumhuriyetin kuruluşundan günümüze kadar gelen süreçte sosyal yapıdaki çeşitlilik, sanatçıların çeşitli düşünceler doğrultusunda; çeşitli konuları, çeşitli anlatım yolları kullanarak; çeşitli biçimsel kalıplarla ya da hiçbir kalıba, kurala bağlı olmadan yansıtmasına olarak tanınmıştır.

Cumhuriyetin ilanından sonra Türk edebiyatı, çağdaş anlayışlar doğrultusunda gelişmesini başarıyla sürdürmüştür. Cumhuriyetin ilk yıllarında “Beş Hececiler” olarak adlandırılan şairler topluluğu, en parlak dönemlerini yaşamaktaydı. Yine bu yıllarda Kurtuluş Savaşı'nın etkisiyle edebiyatta genel olarak Anadolu'ya bir yönelim başlar. Milli Edebiyatçılar, Bağımsızlar ve Beş Hececiler de yine bu dönemde eserler vermeye devam ederler.

CUMHURİYET DÖNEMİ TÜRK EDEBİYATININ ÖZELLİKLERİ

- 1) Yazı diliyle konuşma dili arasındaki fark ortadan kalkmış dildeki sadeleşme çabaları aralıksız olarak sürmüştür.
- 2) Türk edebiyatın bu dönemde toplumcu bir karakter kazanmış gerçekçi bir anlayış güdülmüştür.
- 3) Aruz ölçüsünün yerini hece ölçüsü almış, şiirlerde de günlük konuşma dili kullanılmıştır. Yine bu dönemde şiirin biçimce daha da serbestleşmesi sağlanmıştır.

- 4) Şiir, roman, hikâye ve tiyatro gibi türlerde önemli gelişmeler olmuştur. Romanda ve hikâyede halk gerçekleri tamamen yerleşmiştir. Yine tiyatro ve deneme alanında büyük gelişmeler gösterilmiştir.
- 5) Cumhuriyetin kuruluşuyla 1940 (İkinci Dünya Savaşı) yılları arasında eser veren şair ve yazarlar genellikle daha önceki Milli Edebiyat akımının etkisinde tam anlamıyla “yerli” ve “halka doğru”; veya Batı’nın, özellikle Fransız edebiyatının etkisinde kişisel yollarında yürümüşlerdir.
- 6) Türk edebiyatın İstanbul aydınlarının tekelden kurtulmaya başlamıştır. Anadolu’dan aydın yetişmeye başlamıştır.
- 7) Bu dönemden itibaren farklı edebi topluluklar ortaya çıkmaya başlamıştır.

CUMHURİYET DÖNEMİNDE ÖĞRETİCİ METİNLER

Cumhuriyet dönemi Türk edebiyatında öğretici metinlerin özellikleri şunlardır:

- 1) Öğretici metinler bakımından bu dönemde büyük ilerlemeler kaydedilmiş; deneme, makale, gezi yazısı, hatıra, fıkra, eleştiri alanlarında önemli eserler verilmiştir.
- 2) Bilgi verme, düşündürme, açıklama amaçlanmış; metnin yapısı dil ve anlatımı, kullanılan motifler bu amaçlara göre belirlenmiştir.
- 3) Kurtuluş Savaşı’ndan yeni çıkmış olan ülkenin Atatürk ilke ve inkılâpları doğrultusunda büyük bir kalkınmaya girişmesi sonucunda millete ve milletin kültürüne yönelinmiş, Anadolu ve Anadolu insanı konu edilmiştir.
- 4) Öğretici metinlerde günlük konuşma dilindeki Türkçe sözcükler, halk söyleyişlerindeki tamlamalar kullanılır; Arapça ve Farsça sözcüklere fazla yer verilmez.
- 5) Bu dönem yazarları, öğretici metinlerde terim ve kavramları, gündelik hayata ait sözcük ve sözcük gruplarını kullanarak edebi bakımdan güçlü bir anlatıma ulaşmayı amaçlarlar.
- 6) Cumhuriyet dönemi Türk edebiyatı öğretici metinlerinde yazı dilinin konuşma diline yaklaştırılması, açık ve sade bir dilin kullanılması daha fazla okura ulaşılmasını sağlamıştır.

Cumhuriyet dönemi Türk edebiyatında öğretici metin türlerinde eserler kaleme alan önemli sanatçılar şunlardır:

Deneme: Nurullah Ataç, Suut Kemal Yetkin, Sabahattin Eyüboğlu, Salah Birsnel, Oktay Akbal, Cemil Meriç, Mehmet Kaplan, Nihat Sami Banarlı, Nermi Uygur, Ahmet Hamdi Tanpınar, Vedat Günyol, Orhan Burian, Tahsin Yücel, Akşit Göktürk, Hilmi Yavuz

Makale: Ahmet Hamdi, Peyami Safa, Falih Rıfkı, Erol Güngör, Cemil Meriç, Nurettin Topçu

Gezi yazısı: Haldun Taner, Azra Erhat, Bedri Rahmi Eyüboğlu, Oktay Akbal, Falih Rıfkı Atay

Anı: Ruşen Eşref, Falih Rıfkı, Yusuf Ziya Ortaç, Oktay Akbal, Yahya Kemal, Vedat Nedim Tör, Salah Birsnel, Halikarnas Balıkcısı

Fıkra: Peyami Safa, Falih Rıfkı, Yusuf Ziya, Burhan Felek, Necip Fazıl, Çetin Altan, Abdi İpekçi, Uğur Mumcu, İlhan Selçuk

Eleştiri: Mehmet Kaplan, Fethi Naci, Asım Bezirci, Tahir Alangu, Berna Moran, Fahir Onger, Mehmet Fuat, Mehmet H. Doğan, Adnan Binyazar, Semih Gümüş, Muzaffer Erdost, Gürsel Aytac, Adnan Benk

Günlük: Nurullah Ataç, Salah Birsnel, Oktay Akbal, Tomris Uyar, Muzaffer Buyrukçu, Mehmet Şeyda

ÖZ ŞİİR ANLAYIŞINI SÜRDÜREN ŞİİR (SAF ŞİİR)

Türk edebiyatında “Saf Şiir” (Öz Şiir) eğilimi Ahmet Haşim’in “Şiir Hakkında Bazı Mülâhazalar” adlı makalesiyle başlar.

Sanatın bir form sorunu olduğuna inanan bu şairler için önemli olan iyi ve güzel şiir yazmaktır. Bu anlayışla kendilerine özgü özel bir imge düzeni oluştururlar. Özgün ve yaratıcı olan bu imgeler, dilin mantığına uygun ve dilin anlam alanını genişletip dile yeni olanaklar sunacak bir yapıya sahiptir. Dilde saflaşma düşüncesi, kendini rahat şiir yazma şeklinde başat

öge olarak gösterir. Şiirsel söylemin zirvesine ulaşmak düşüncesiyle dilin yücelişi paralellik gösterir.

Şiirde her türlü ideolojik sapmanın dışında kalarak sadece okuyucuda estetik haz uyandıran şiir yazma eğilimi, bu şairleri her türlü mektepleşme eğiliminin dışında kalıp müstakil şahsiyetler olarak şiir yazmaya yöneltmiştir.

Şiiri soylu bir sanat olarak kabul eden bu şairlerde düşsel (hayali) ve bireysel yön ağır basar. İçsel ve bireyci bir yaklaşımla evrensel insan tecrübesini dile getirirler.

Saf şiir anlayışında estetik tavır ön plandadır. Bu anlayıştaki şairler didaktik bilgidan uzak durup; bir şey öğretmeyi değil, musikiyle ya da musikinin çağrıştırdığı, uyandırdığı imgelerle insanın estetik duyarlılığını doyumayı amaç edinirler. Kısacası bu şairler şiirde anlama fazla önem vermezler. Anlaşılmaq için değil; duyulmaq, hissedilmek için şiir yazarlar.

Şiirde biçim endişesi duyan bu şairlerde dize ve dil baş tacıdır. Disiplinli çalışarak mükemmele varan halis şiir yazma endişesi kendini hissettirir.

Gizemsellik, simgecilik, bireysellik, ruh, ölüm, masal, rüya, mit temalarının yoğunca işlendiği bu şiirler zekâ ve bilincin disipliniyle bütünleştirilerek yazılmıştır.

ÖZ ŞİİR ANLAYIŞINI SÜRDÜREN ŞİİRİN ÖZELLİKLERİ

- 1) Milli Edebiyat Döneminin şiir hareketleri bu dönemin oluşmasında etkili olmuştur.
- 2) Şiir dili her şeyin üzerindedir.
- 3) Şiir bir biçim (form) sorunudur. Ahenk söyleyiş tarzı, ritim, kafiye ile sağlanır.
- 4) Amaç iyi ve güzel şiir yazabilmektir.
- 5) Dilde saflaşma, sadeleşme görülür.
- 6) Şiir, soylu bir sanat olarak kabul edilir.
- 7) En değerli şey dizedir. Ayrıca Şiir emek işidir. Güzel şiir ancak çalışarak elde edilir.
- 8) Şiirin toplum için değil sanat için olduğunu iddia ederler ve şiirlerini sanat için yazarlar.

ÖZ ŞİİR ANLAYIŞINI SÜRDÜREN ŞAİRLER VE EDEBİ TOPLULUKLAR

1) NECİP FAZIL KISAKÜREK (1905-1983)

- Şiirleri ve tiyatrolarıyla ün kazanmış usta bir yazardır.
- “Büyük Doğu” ve “Ağaç” dergilerini çıkarmıştır.
- Fransız sembolistlerinden ve halk şiirinden yararlanarak heceyle kendine has, başarılı şiirler yazmıştır.
- İlk dönem şiirlerinden sonra mistik konuları, madde ve ruh ilişkisini, insanın evrendeki yerini konu edinen şiirler yazmıştır.
- “Kaldırımlar” şiiriyle geniş bir kesim tarafından tanınmış ve sevilmiştir.
- Şiirlerini “Çile” başlığı altında bir kitapta toplamış ve bu kitapta şiir anlayışını düzyazı olarak anlatmıştır.

Eserleri:

Şiir: Örumcek Ağı, Kaldırımlar, Ben ve Ötesi, Sonsuzluk Kervanı, Çile

Oyun: Tohum, Bir Adam Yaratmak, Künye, Sabırtaş, Para, Nam-ı Diğer Parmaksız Salih, Reis Bey, Yunus Emre, Abdülhamit Han, Ahşap Konak, Siyah Pelerinli Adam

Öykü: Hikâyelerim

Roman: Aynadaki Yalan

Anı: Yılanlı Kuyudan

2) AHMET HAMDİ TANPINAR (1901-1962)

- Şiir, öykü, roman, edebiyat tarihi, makale, deneme alanlarında eserler vermiştir.
- Eserlerinde Doğu-Batı çatışması, “rüya” ve “zaman” kavramları, “geçmişe özlem”, “mimari” ve “musiki” öne çıkar.
- “Ne içindeyim zamanın! Ne de büsbütün dışında” dizeleri onun zamanı kavrayışının özünü vermektedir.
- “Bursa’da Zaman” şiiri geniş bir kesim tarafından sevilmiştir.
- Ahmet Haşim’in özellikle de Yahya Kemal’in etkisinde kalmış, Sembolizmden etkilenmiştir.
- Romanlarında psikolojik tahlillere önemle eğilen yazarın; kendine has bir üslubu vardır.
- Yazarlığı dışında İstanbul Üniversitesi’nde edebiyat profesörlüğü, milletvekilliği de yapmıştır.

- “Beş Şehir” adlı önemli deneme kitabında Ankara, Erzurum, Bursa, Konya ve İstanbul’u anlatmıştır.
- “Huzur” romanı, aşkı, psikolojiyi ve Doğu-Batı karşıtlığını içerir; roman kişilerinin adlarının verildiği dört bölümden oluşur: İhsan, Nuran, Suat ve Mümtaz.

Eserleri:

Şiir: Bütün Şiirleri

Roman: Mahur Beste, Saatleri Ayarlama Enstitüsü, Huzur, Sahnenin Dışındakiler, Aydaki Kadın.

Öykü: Abdullah Efendi’nin Rüyalari, Yaz Yağmuru.

Deneme: Beş Şehir, Yaşadığım Gibi.

Makale – İnceleme: Yahya Kemal, XIX. Asır Türk Edebiyatı Tarihi, Edebiyat Üzerine Makaleler

3) CAHİT SITKI TARANCI (1910-1956)

- Otuz Beş Yaş, Desem ki ve Gün Eksilmesin Penceremden şiirleriyle tanınır.
- Şiirlerinin çoğunda ölüm konusunu işlemiştir.
- Romantizm ve sembolizmden etkilenmiştir.
- Hece ölçüsüyle yazdığı şiirleri de serbest şiirleri de vardır.
- Şiirde biçime, kafiyeye ve ahenge önem vermiştir.

Eserleri:

Şiir: Otuz Beş Yaş, Düşten Güzel, Ömrümde Sükût, Sonrası

Mektup: Ziya’ya Mektuplar

CUMHURİYET DÖNEMİ TÜRK EDEBİYATINDA HİKÂYE VE ROMAN

Milli Edebiyat akımına bağlı birçok sanatçı Cumhuriyet döneminde de eser vermeyi sürdürmüştür. Bunları “Milli Edebiyat zevk ve anlayışını sürdüren sanatçılar” olarak ifade edilmektedir. Bu sanatçıların en tanınmışları şunlardır:

- Reşat Nuri Güntekin
- Yakup Kadri Karaosmanoğlu
- Refik Halit Karay
- Halide Edip Adivar
- Hüseyin Rahmi Gürpınar

Cumhuriyet Döneminde hikaye ve roman yazarlarının önemli bir kısmı Birinci Dünya Savaşı ve Milli Mücadele ile ilgili olaylara ilgi duymuşlar, Atatürk İlke ve İnkılapları çevresinde oluşan konuların işlenmesine önem vermişlerdir.

Hikaye ve romanların birçoğunda Anadolu insanının yaşama tarzı ele alınmış; ahlak bozuklukları, yanlış Batılılaşma ve hurafeler üzerinde durulmuştur. Yine bu dönemde Doğu-Batı çatışması temasının işlenmesi sürdürülmüş; savaş sonrası şehirde ve kırsalda sürdürülen hayat değişik eserlerde ele alınmıştır.

Halk-aydın yabancılılaşması da önemle işlenen temalardan biri olmuştur. Sanatçılar hikaye ve romanlarda daha çok realist bir bakış açısı kullanmışlardır. Hikayede “Maupassant tarzı” geçerliliğini Cumhuriyet’in ilk yıllarında da sürdürmüştür. Bu dönemde yazılan ve Kurtuluş Savaşı Dönemini konu edinen romanlar ayrı bir önem taşır. Bunlar, aşağıda belirtilmiştir:

Kurtuluş Savaşı Dönemini Anlatan Romanlar

- **Ateşten Gömlek** ↔ Halide Edip Adivar
- **Vurun Kahpeye** ↔ Halide Edip Adivar
- **Yaban** ↔ Yakup Kadri Karaosmanoğlu
- **Yorgun Savaşçı** ↔ Kemal Tahir
- **Küçük Ağa** ↔ Tarık Buğra
- **Kalpakkıllar** ↔ Samim Kocagöz
- **Doludizgin** ↔ Samim Kocagöz
- **Toz Duman İçinde** ↔ Talip Apaydın
- **Sahnenin Dışındakiler** ↔ Ahmet Hamdi Tanpınar

YEDİ MEŞALECİLER (TOPLULUĞU)

1928 yılında ortaya çıkan bu topluluk, şiir ve yazılarını “Yedi Meşale” adlı kitapta toplamışlardır. Türkiye’de Cumhuriyet döneminde “sanat sanat içindir” deyip öz şiir anlayışını benimseyen ilk grup Yedi Meşaleciler’dir. Bunlara göre şiir hiçbir fikir ve ideolojinin hizmetinde kullanılmazdı. Gerçek şiir, sanat için yazılan, samimi ve yenilik dolu olan şiirdir.

YEDİ MEŞALECİLRİN ÖZELLİKLERİ:

- 1) Sanat, sanat için olmalıdır.
- 2) Edebiyatta taklitten kaçınılmalı, daima yenilik, içtenlik, canlılık aranmalıdır.
- 3) Batılı ilkelerle sanat yapılmalı, geleneksel temalar yerine yeni temalar bulunmalıdır.
- 4) Şiirde konu zenginliği sağlamak için hayalden yararlanılmalıdır.
- 5) Şiirde hece ölçüsünü kullanmışlardır.
- 6) Çarpıcı imge ve benzetmelerle zenginleştirdikleri şiirleri, ustalıkla yapılmış birer tablo değeri taşır.
- 7) Fransız sembolistlerin etkisinde kalmışlardır.
- 8) Türk edebiyatında kısa süreli bir yankı uyandıran Yedi Meşaleciler, hedeflerine gerçekleştiremeden dağılmışlardır.

YEDİ MEŞALECİLER TOPLULUĞUN SANAÇTILARI

1) SABRİ ESAD SİYAVUŞGİL (1907-1968)

İlgi çeken ev içi eşya ve tasvirlerinden sonra özellikle çevirileri ve edebiyatı yakından takip eden denemeleriyle edebiyatla olan bağlantısını sürdürdü. Psikoloji profesörü olarak ilmi çalışmalara kendisini verdi Şiirlerini **Odalar ve Sofalar** adlı kitapta topladı.

2) YAŞAR NABİ NAYIR (1908-1981)

Şiirlerini **Kahramanlar** ve **Onar Mısra** adlı kitaplarda topladı ve diğer edebiyat türlerinde eserler verdi. 1933 yılında çıkarmaya başladığı **Varlık** dergisini ömür boyu devam ettirdi. Bu dergi Türk edebiyatının gelişmesinde, yeni kabiliyetlerin yetişmesinde ve tanıtılmasında önemli rol oynadı. Ayrıca Varlık yayınlarıyla da bir edebiyat kütüphanesi kurdu.

3) VASFİ MAHİR KOCATÜRK (1907-1961)

Şiirlerini **Tunç Sesleri, Geçmiş Geceler, Bizim Türküler, Ergenekon** adlı kitaplarda topladı. Asıl çalışmasını edebiyat tarihi ve incelemesine ayırdı.

4) CEVDET KUDRET SOLOK (1907-1992)

Birinci Perde adlı kitabında şiirlerini topladı. Roman ve tiyatro türlerinde de eser veren Cevdet Kudret, okul kitapları ve edebiyat tarihimizle ilgili ciddi eserler yazdı.

5) KENAN HULUSİ KORAY (1906-1944)

İçlerindeki tek hikâye yazardır. Yaşadığı sürede beş hikâye kitabı yayınlamış, “**Osmanoflar**” romanı ve kısa hikâyelerinin birçoğu gazete sayfalarında kaybolup gitmiştir. Gazeteciliğinin de etkisiyle küçük hikâye tarzını benimseyen sanatçı, Cumhuriyet döneminde korku türünde örnekler veren ilk hikâyecidir. Önemli hikâyeleri: **Bir Yudum Su, Osmanoflar, Bahar Hikâyeleri, Bir Otelde Yedi Kişi.**

SERBEST NAZIM VE TOPLUMCU ŞİİR (1920-1960)

Serbest Nazım: Genellikle ölçü ve kafiyeyle bağlı bulunmayan, dizelerindeki hece sayısı değişik olan şiirlerdir. Servet-i Fünûn’dan sonra kullanılmaya başlanan bu nazım şekli günümüzde çok yaygınlaşmıştır. Ölçü ve kafiye şiire ahenk verir. Serbest nazımlarda ise bu ahenk aliterasyon ve asonanslarla sağlanır.

Serbest nazımın, şairlerin kullandıklarına göre pek çok çeşitleri vardır. Bunun için de henüz belirginleşmiş bir kuralı yoktur.

Toplumcu Şiir: Halkı ve halkın sorunlarını anlatan şiir türüdür. Nazım Hikmet ve Rıfat Ilgaz’ın şiirleri buna örnektir. Yirminci yüzyılın başlarında, neredeyse tüm dünyada eş zamanlı olarak gelişen siyasal ve toplumsal hareketlere bağlı olarak yeni bir edebiyat akımı doğar.

Toplumsal gerçekçilik ya da sosyalist gerçekçilik adı verilen bu akım; şiirden, edebiyatın ve sanatın her alanına kadar geniş bir yelpazede etkisini gösterir. Emekçilerin sorunlarını, emek-sermaye çelişkisini ve yaşamsal kaygılarını konu alan bu akım, “toplum için sanat” görüşünü temsil eder.

SERBEST NAZIM VE TOPLUMCU ŞİİRİN ÖZELLİKLERİ

- 1) Şiir tezlidir, savunulan bir görüş vardır ve bu görüş kendini şiirde belli eder.
- 2) Şair, toplumun bir parçası olduğu için şiirlerini toplumsal bir kaygı ile yazmalıdır.
- 3) Şair ancak toplum şiirleri yazarak kendini geliştirebilir. Bireysellikten önce kolektiflik vardır.
- 4) Dilin harekete geçiren gücünden, etkisinden yararlanılmıştır.
- 5) Söylev üslubundan yararlanılmıştır.
- 6) Geniş kitlelere hitap etmek, onları harekete geçirmek için yazılmıştır.
- 7) Şiirde biçimden çok içeriğe önem vermişler bu sebeple de ölçüsüz, kafiyesiz şiirler yazmışlardır.
- 8) Gelecekçilik (Fütürizm) akımından etkilenmişlerdir.

Gelecekçilik (Fütürizm): 20. yüzyılın başlarında İtalya’da ortaya çıkan bu akımın sanatçıları, şiirde temel öğelerin cesaret, isyan ve cüret olduğunu savunmuşlardır. Edebiyatın durgun değil hareketli, barışçıl değil kavgacı olmasını istemişlerdir. Savaşı övmüşler ve geçmişi kötülemişlerdir. Türk Edebiyatında Nazım Hikmet, ünlü Rus şairi gelecekçi Mayakovski’den etkilenmiştir.

SERBEST NAZIM VE TOPLUMCU ŞİİRİN ÖNEMLİ TEMSİLCİLERİ

1) NAZIM HİKMET (1902 –1963)

- Toplumcu gerçekçi edebiyatın öncüsü olup, ilk şiirlerini ölçülü ve uyaklı yazmıştır.
- Rusya’daki öğrenim yıllarında Fütürist şair Mayakovski’nin sanat görüşünü benimsemiş, ölçülü ve uyaklı şiiri bırakmıştır.
- Rusya’dan döndükten sonra öz, biçim ve tema bakımından yeni şiirleriyle serbest nazmın ve toplumcu şiirin ilk örneklerini vermiş; bu yönüyle pek çok şairi etkilemiştir.
- Şiir dışında roman, tiyatro, masal, mektup gibi türlerde eserler vermiştir.
- “*Memleketimden İnsan Manzaraları*” ve Kuruluş Savaşı’nı anlattığı “*Kuvayı Milliye Destanı*” önemli eserlerindedir.

Eserleri:

Şiir: 835 Satır, Memleketimden İnsan Manzaraları, Kuvayı Milliye Destanı

Tiyatro: Kafatası, Yusuf ile Menofis

Roman: Kan Konuşmaz

Masal: Sevdalı Bulut

Mektup: Kemal Tahir'e Mahpushaneden Mektuplar

2) RIFAT ILGAZ (1911 – 1993)

- Toplumcu gerçekçi bir şair ve yazardır.
- Özellikle 1940'lı yıllarda yoksulların yaşamlarını anlattığı şiirleriyle, toplumcu gerçekçi şairlerin önemli temsilcilerindedir.
- “*Markopaşa*” dergisinde mizahi yazılar yazmıştır.
- En önemli eserlerinden olan *Hababam Sınıfı*, başlangıçta tiyatro olarak yayımlanmıştır.

Eserleri:

Şiir: Sınıf, Yaşadıkça, Devam, Bütün Şiirleri

Roman: Karartma Geceleri, Sarı Yazma

Mizahi Hikâyeler: Don Kışot İstanbul'da, Radarın Anahtarı

Mizahi Romanlar: Hababam Sınıfı, Pijamalılar

3) CAN YÜCEL (1926 – 1999)

- Hasan Ali Yücel'in oğludur.
- Modern Türk şiirinde hiciv ustalarından biridir.
- İlk kitabı “Yazma”dan sonra uzun bir süre biçim arayışlarıyla oylanmıştır.
- Şairliğini külhanca raconlarından yararlanarak siyasal inançlarıyla yoğurmuştur.

Eserleri:

Şiir: Sevgi Duvarı, Bir Siyasinin Şiirleri, Ölüm ve Oğlum, Şiir Alayı, Canfeda, Çok Bi Çocuk, Kısa Devre, Kuzgunun Yavrusu, Gece Vardiyası, Gezintiler, Maale, Seke Seke, Alavara, Mekânım Datça Olsun, Güle Güle-Seslerin Sessizliği

BEŞ HECECİLER

Milli Edebiyat döneminde ortaya çıkan “Beş Hececiler” de Milli Edebiyat zevk ve anlayışını sürdüren edebi gruplar arasında sayılır. Halit Fahri Ozansoy, Enis Behiç Koryürek, Yusuf Ziya Ortaç, Orhan Seyfi Orhon ve Faruk Nafiz Çamlıbel’in oluşturduğu bu grubun kaynağı halk şiiri olup genellikle vatan ve millet sevgisini işlerler. Bu akımda Memleketçi bir şiir anlayışı hâkimdir. Bu konu hakkında daha önce milli edebiyatta da bilgi verilmiştir.

HİSARCILAR (HİSAR AKIMI)

1950’lerde “Hisar” dergisi etrafında toplanan Munis Faik Ozansoy, İlhan Geçer, Mehmet Çınarlı, Gültekin Samanoğlu, Mustafa Necati Karaer, Yavuz Bülent Bakiler gibi sanatçıların oluşturduğu edebi topluluktur.

Gelenekçidir, geleneğe bağlıdır. Yeniliğe, Batıya karşı değillerdir ama Türk şiir geleneğinin yıkılmasına karşıdır. Ölçü, uyak ve gelenekten gelen nazım biçimlerini kullanırlar. Sanatın ideolojinin emrine girmesine karşı oldukları için Marksizm ve komünizme de karşı çıkmışlardır. Milli değerlerin yaşatılmasını arzu ederler, aşırı ve tutucu değillerdir. Türk kültürüne, diline, şiirine, edebiyatına emeği geçmiş değerlerin yaşatılmasını isterler. Hem Nazım Hikmet’in başlattığı toplumcu gerçekliğe, hem Orhan Veli’nin Garip hareketine, hem de İkinci Yeni şiirine karşıdır.

HİSARCILAR'IN ÖZELLİKLERİ:

- 1) İlk sayısı 1950’de yayımlanan Hisar dergisi, iki ayrı dönemde yayın hayatını sürdürmüştür. 1950-1957 arasında yetmiş beş sayı; 1964-1980 arasında iki yüz iki sayı yayımlanmıştır.
- 2) Garipçilere ve İkinci Yeniciler’e tepki göstermişler ve milli duyguları manevi değerleri öne çıkaran bir edebiyattan yana olmuşlardır.
- 3) Ölçü, uyak gibi klâsik edebiyat öğelerini kullanarak, aşk, doğa ve vatan sevgisi gibi konuları işlemişlerdir.
- 4) Sanatçının hiçbir ideolojinin sözcülüğünü yapmaması ve bağımsız olması gerektiğini savunmuşlardır.
- 5) Şiir güzelliğini korumak koşuluyla; aruzu, heceyi, serbest şiiri kullanmayı, şiiri nesre yaklaştırmayı uygun görmüşlerdir.

HİSARCILAR'IN ÖNEMLİ TEMSİLCİLERİ

1) İLHAN GEÇER (1917-2004)

- Daha çok duyguya yaslanan şiirler yazmıştır.
- Şiirleri dışında eleştirileri de vardır.
- Uzun yıllar Hisar dergisinin yazı işleri müdürlüğünü yapmıştır.

Eserleri

Şiir: Büyüyen Eller, Belki, Yeşil Çağ, Hüzzam Beste

2) MUNİS FAİK OZANSOY (1911-1975)

- Hisar dergisi çevresine girerek burada başyazılar yazmıştır.
- Bir duygu şairi olarak, Yahya Kemal Beyatlı ve Ahmet Hamdi Tanpınar'daki şiir zevkini yakalamaya çalışmıştır.

Eserleri

Şiir: Büyük Mabedin Eşiğinde, Hayal Ettiğim Gibi, Yakarış, Bir Daha, Zaman Saati, Yakınma, Kaybolan Dünya, Düşündüğün Gibi

3) YAVUZ BÜLENT BAKİLER (1936-...)

- Geleneksel şiirimizin öz ve şekil özelliklerini kendi şiir potasında eriterek kişiliğine kavuşmuştur.
- Şiirlerinde, Anadolu'ya, Anadolu insanına eğilmiş, onların sorunlarını yapıcı bir tavırla dile getirmiştir.
- Sade ve rahat bir dili, aydınlık bir üslubu vardır.
- Milli ve manevi değerlere bağlı kalmıştır.

Eserleri

Şiir: Yalnızlık, Duvak, Seninle, Harman

Gezi Yazısı: Üsküp'ten Kosova'ya, Türkistan Türkistan

4) GÜLTEKİN SAMANOĞLU (1927-...)

- Hisar'ın kurucuları arasındadır.
- Hatıraları ve birtakım yaşantının ilham ettiği kapalı duyguları anlattığı şiirlerinde saadeti arar.

Eserleri

- **Şiir:** Alacakaranlık, Uzun Vuran Gölge

GARİPÇİLER (BİRİNCİ YENİCİLER)

Garipçiler; Oran Veli, Melih Cevdet Anday, Oktay Rifat Horozcu'nun oluşturduğu bir topluluktur. 1941 yılında Orhan Veli, Oktay Rifat, Melih Cevdet "Garip" adlı ortak bir kitap yayımladılar. Şiirle ilgili görüşlerini bu yapının ön sözünde açıkladılar. Bu ön sözde yerleşik şiir anlayışına meydan okuduklarını açıkladılar.

Onlara göre şiir, her yerde görülen basit şeyleri anlatmalıydı. Alaycı ve nükteciydiler. Aydınları bırakıp halka yöneldiler. Şiirde, ölçü, kafiye, bent gibi durumlar yok sayılmıştır. Serbest şiir egemen olmuştur.

Dil, sürekli bir özleşme ve arınma çabasındadır. Roman ve hikâyede serim, düğüm, sonuç bölümleri umursanmamıştır. Şairaneliğe kaçmadan, mecazsız yazdılar. Soyut temalar yerine ekmek derdi, günlük şeyler işlendi. "Konunun bayağısı yoktur, ancak işleyişte bayağılık vardır." diye düşünürler. En çok görülen temalar: yaşama sevinci, tabiat sevgisi, çocukluğa dönüş, ölüm, insan sevgisi, aşktır.

1941 yılından sonra Türk şiirinde görülen ve öncülüğünü Orhan Veli, Melih Cevdet, Oktay Rifat üçlüsünün yaptığı edebiyat akımıdır. Bu üç şair, şiirde sürüp gitmekte olan aşırı duygusallığa, şairaneliğe, basmakalıp söyleyişe baş kaldıran şiirlerini toplayarak Garip adında bir kitap yayımladılar.

Daha sonra "Birinci Yeni" olarak adlandırılmıştır. Bu akım, Orhan Veli'nin 1950 yılındaki beklenmedik ölümüyle sona ermiştir.

GARİPÇİLER (BİRİNCİ YENİCİLERİN) AKIMININ ÖZELLİKLERİ

- 1) Şiirde ölçü, kafiye ve dördlüğe karşı çıkmışlardır.
- 2) Süslü, sanatlı dile karşı çıkıp sade bir dil kullandılar.
- 3) İşledikleri konular günlük hayattan sıradan insanların problemleri, yaşama sevinci ve hayattaki bazı garipliklerdir. Ayrıca siyaset dışı kalmışlardır.
- 4) Halk deyişlerinden yararlanmışlar, toplumsal yergiye yer vermişlerdir.
- 5) Şiirde anlaşılmazlık dışlanmış ve anlam, şiirin en önemli niteliği olarak öne çıkarılmıştır. “Şiir, bir bütün hususiyeti edasında olan bir söz sanatıdır ve her şeyden önce manadan ibarettir.”
- 6) Kişiler dünyasını sıradan insanlar veya küçük insan tipi oluşturur.
- 7) “Şiir halka seslenmelidir” anlayışıyla sokağı ve günlük yaşamdaki her şeyi şiire aktardılar.
- 8) “Şiir duyguya değil, akla seslenmelidir” görüşünü benimseyen sanatçılar, şiirin bütün geleneklerden uzaklaşması gerektiğini ifade etmişlerdir.

GARİPÇİLER TOPLULUĞUN SANATÇILARI

1) ORHAN VELİ KANIK (1914-1950)

- Türk şiirinde iki arkadaşıyla birlikte büyük bir atılım yapmış, yeni bir anlayışın öncüsü olmuştur.
- 1941’de arkadaşlarıyla birlikte yayımladıkları Garip adlı şiir kitabı ve yazdığı önsöz, Türk şiirinde günden güne donmuş olan eski değerleri yıkmış, şiire başka bir açıdan bakılmasını sağlamıştır.
- La Fontaine’den fabl çevirileri yapmıştır.

Şiire getirdiği ilkeler:

- Ölçüye baş kaldırıp serbest yazmak,
- Kafiye için gerekli görmekten vazgeçmek,
- Şairane duyuları, parlak görüntüleri şiirden silmek,
- Şiiri hayal gücünün kapalı duvarlarından kurtarıp gerçek hayata çıkarmak, yapmacıksız tabii bir söylentiyle, günlük yaşamda içinde halktan insanları yakalamak,
- Her çeşit kelimeyi konuyu şiire sokmak, halk deyişlerinden yararlanmak ve toplumla ilgili yergiye yer vermektir.

Eserleri:

Şiir: Garip, Vazgeçemediğim, Destan Gibi, Yenisi, Karşı

Nesirleri: Sanat ve Edebiyatımız, Bindiğimiz Dal

2) OKTAY RİFAT HOROZCU (1914-1988)

- Garip akımının temsilcilerindendir.
- Başlangıçta, yeni bir hava içinde, güçlü aşk şiirleri; toplumcu sanat ilkesinden hareketle halk deyimi ve söyleyişlerinden masal ve tekerlemelerden faydalanarak başarılı taşlamalar; sosyal şiirler yazdı.
- *Perçemli Sokak* adlı kitabıyla birlikte şiir anlayışında büyük değişiklik olmuş II. Yeni şiirine kaymıştır.

Eserleri:

Şiir: Yaşayıp Ölmek, Aşk ve Avarelik Üzerine Şiirler, Güzelleme, Karga İle Tilki, Aşk Merdiveni, Denize Doğru Konuşma, Dilsiz ve Çıplak, Koca Bir Yaz

3) MELİH CEVDET ANDAY (1915-2002)

- Garip akımının temsilcilerindendir.
- Şiirlerinde toplumsal gerçekliği inceler.
- Daha sonra ilk şiirlerindeki romantizmden sıyrılarak duygulardan çok aklın egemenliğine, güzel günlerin özlemine bırakır.
- Söz oyunlarında arınmış yalın bir dil vardır. Düz yazılarında ise yoğun bir düşünce, şiirsel, esprili, özlü bir dil vardır.
- Fıkra, makale, gezi, roman, tiyatro ve şiir yazmıştır. Çeviriler de yapmıştır.

Eserleri:

Şiir: Garip, Rahatı Kaçan Ağaç, Telgrafname, Yanyana

MAVICİLER (MAVİ AKIMI)

Garip akımına karşı bir duruş sergilemeleri ve yenilikçi şiiri savunmaları, onları “Garip Dışında Yeniliği Sürdüren Şiir” akımına dâhil eder. Atilla İlhan’ın 1952 – 1956 yıllarında çıkardığı derginin adı olan “Mavi”nin etrafında toplanan Orhan Duru, Ferit Edgü gibi sanatçıların oluşturduğu bir edebi topluluktur.

Bu sanatçılar, şairane bir sanat anlayışının temsilcisi olmuşlardır. Daha sonra Mavi dergisi Özdemir Nutku’nun yönetimine geçer ve Atilla İlhan’ın savunduğu toplumsal gerçekçiliğin (sosyal realizm) sözcüsü olur. Dergi, Nisan 1956’da çıkan 36. sayıdan sonra (Son Mavi) kapatılır.

Temsilcileri; Atilla İlhan, Ferit Edgü, Orhan Duru, Özdemir Nutku, Yılmaz Gruda, Ahmet Oktay, Demirtaş Ceyhun, Demir Özlü ve Tahsin Yücel’dir.

Garip akımına karşı bir duruş sergilemeleri ve yenilikçi şiiri savunmaları, onları “Garip Dışında Yeniliği Sürdüren Şiir” akımına dâhil eder.

MAVICİLER’İN ÖZELLİKLERİ

- 1) Garip akımına tepki olarak çıkmıştır.
- 2) Bu topluluğun hedefinde Garip Akımı ve Orhan Veli vardır.
- 3) Garipçilerin savunduğu birçok görüşe karşı çıkmışlardır.
- 4) Özellikle şiirin açık olması gerektiği anlayışı Maviciler tarafından tamamen reddedilmişti.
- 5) Maviciler şiirin bütünüyle açık olamayacağını, anlam kapalılığının şiiri düzyazıdan ayıran önemli bir faktör olduğu görüşündedirler.
- 6) Şiirin basit olamayacağını zengin benzetmeli, içli, derin olması gerektiğini savunmuşlardır.

MAVİCİLER'İN SANATÇILARI

1) ATTİLA İLHAN (1925-2005)

- Attila İlhan yüksek öğrenimini yarıda bırakmış, bir süre gazetecilik yapmış, yazarlıkta karar kılmıştır.
- Adını 1946 CHP şiir yarışmasında ikinci olan “Cebbaroğlu Mehemed” duyurmuştur.
- Şiir, roman, eleştiri alanında eserler vermiştir.
- Şiirlerinde romantik bir duyarlıkla toplumsal gerçekçilik açısından çağımıza, yaşadığımız günlere bakar. İnançlarında ayak direyen, sert çıkışlar yapan, gerçeklerden çok anılara sığınan bir karakter yapısı vardır. “Serüven tutkunu” bir şair olan Attila İlhan en çok aşk, intihar, içki, ölüm, kavga, kahramanlık... temalarını işler.
- 1952'de çıkan Mavi dergisiyle birlikte Türk şiirinde yeni bir eğilim ortaya çıktı. Attila İlhan, yazılarıyla bu eğilimi metot hareketine dönüştürmeye çalıştı. Mavi, hürriyet ve barışı temsil eden bir renktir. En büyük tepkisi de Garipçiler'dir.
- Şiirlerinde Divan şiirinin biçim özelliklerinden, imgelerinden de yararlanır. Canlı konuşma diline, argoya, halk deyimlerine geniş ölçüde yer vermiştir.

Eserleri:

Şiir: Duvar, Sisler Bulvarı, Yağmur Kaçağı, Ben Sana Mecburum, Bela Çiçeği, Yasak Sevişmek, Elde Var Hüzün

Roman: Sokaktaki Adam, Zenciler Birbirine Benzemez, Kurtlar Sofrası, Bıçağın Ucu, Sırtlan Payı, Fena Halde Leman, Dersaadet'te Sabah Ezanları

2) AHMET OKTAY (1933-...)

- Mavi hareketi içinde yer almıştır.
- Toplumcu sanata bağlı sanatçılar arasındadır.

Eserleri:

Şiir: Gölgeleeri Kullanmak, Her Yüz Bir Öykü Yazar, Dr.Kaligari'nin Dönüşü, Sürgün, Sürdürülen Bir Şarkının Tarihi, Kara Bir Zamana Alınlık, Yol Üstündeki Semender, Ağıtlar ve Övgüler, Gözüm Seyirdi Vakitten, Söz Acıda Sınandı, Az Kaldı

İKİNCİ YENİCİLER

1950’li yıllarda Edip Cansever, İlhan Berk, Cemal Süreya, Turgut Uyar, Sezai Karakoç ve Ece Ayhan gibi şairlerin başını çektiği bir şiir ve edebiyat akımıdır. Garipçiler’e ve 1940 Toplumcu Gerçekçi Kuşağı’na tepki olarak doğmuştur. Türk şiirinde değişik imge, çağrışım ve soyutlamalarla yeni bir söyleyiş bulma amacıyla olan bir akımdır.

İKİNCİ YENİCİLERİN ÖZELLİKLERİ

- 1) II. Yeni, şiirimizde çok uzun soluklu olmasa da, geniş bir okuyucu kitlesi bulamasa da Türk şiirine yeni boyutlar getirmiştir.
- 2) “Şiir için şiir” anlayışıyla hareket etmişler; erdem, ahlak, toplum ve gerçek gibi konuların şiirin dışında tutulması gerektiğini savunmuşlardır.
- 3) Onlara göre anlamlı olmak şiir için önemli değildir.
- 4) II. Yeni’ye göre şiir bir öykü anlatma aracı değildir. Öteki edebi türlerden kesin çizgilerle ayrılmalıdır. Bu yüzden konuyu ve olayı şiirden atmışlardır.
- 5) Eşya, görünüm ve insanı gerçeküstücülükten daha aşırı bir soyutlama ile anlatmayı amaç edinmişlerdir.
- 6) Onlara göre şiirde ahenk, ölçü ve uyakla değil; musiki ve anlatım zenginliği ile sağlanmalıdır.
- 7) Garip’teki gibi ortak bir hareket olmayıp bağımsız şairlerin benzer bir çizgide şiir yazmasıyla oluşmuştur.

İKİNCİ YENİCİLER TOPLULUĞUN SANATÇILARI

1) CEMAL SÜREYA (1931-1990)

- Kendine özgü söyleyiş biçimi ve şaşırtıcı buluşlarıyla, zengin birikimi ile duyarlı, çarpıcı, yoğun, diri imgeleriyle İkinci Yeni şiirinin en başarılı örneklerini vermiştir.

Eserleri:

Şiir: Üvercinka, Göçebe, Sevda Sözleri

2) SEZAI KARAKOÇ (1933-2021)

- Şiir üslubu bakımından, az çok İkinci Yeni'ye yakın sayılsa da, şiirinde işlediği temalar, inandığı değerler bakımından şiirimizde yeni ve değişik bir sestir.
- “*Mona Rosa*” şiiriyle sevilmiştir.

Eserleri:

Şiir: *Körfez, Şahdamar, Ateş Dansı, Mona Rosa*

3) EDİP CANSEVER (1928-1986)

- İkinci Yeni akımının özgün örneklerini verdi.
- Şiirinde zamanla sevinç yerini bunalıma, toplumsal dengesizlikleri eleştirme kaygısı yerini yıkıcı bir umutsuzluğa bıraktı. “Dize işlevini yitirdi” gerekçesiyle yeni arayışlara yöneldi.
- İkinci Yeni içindeki bazı şairler gibi anlamsızlığı savunmadı. Kapalı, anlaşılması güç, yine de anlamdan ayrılmayan bir şiire yöneldi. Çok farklı imgeler kullanırken bile düşünce ögesini göz ardı etmedi.

Eserleri:

Şiir: İkinci Üstü, Yerçekimli Karanfil, Tragedyalar

CUMHURİYET DÖNEMİNDE HALK ŞİİRİ

Cumhuriyet’le birlikte halk kültürüne büyük önem verilmiş, halk müziği ve dili araştırmaları bilimsel bir kimlik kazanmıştır. Cumhuriyet döneminde de halkın duygu ve düşüncelerinin her zaman tercümanı olan halk şiiri örnekleri verilmiştir.

CUMHURİYET DÖNEMİNDE HALK ŞİİRİNİN ÖZELLİKLERİ

- 1) Halk şairleri usta-çırak ilişkisi içinde yetişmeye devam etmişlerdir.
- 2) Genel olarak saz eşliğinde şiir söyleme geleneğinin takipçisidirler.
- 3) Saz çalma geleneğine uymayıp sadece şiir yazan şairler de vardır. (Abdurrahim Karakoç gibi)
- 4) Bu dönem halk şairleri, şiirlerinde geleneksel konuların yanında güncel konuları da işlemişlerdir.

- 5) 19. yüzyıl halk şiirine göre Cumhuriyet dönemi halk şiirleri daha sade bir dille söylenmiştir.
- 6) Divan şiiri etkisi ve Arapça-Farsça sözcüklerin kullanımı bu dönemde oldukça azalmıştır.

CUMHURİYET DÖNEMİ HALK ŞİİRİNİN ÖNEMLİ TEMSİLCİLERİ

1) ÂŞIK VEYSEL ŞATIROĞLU (1894-1973)

- Sivas'ın Şarkışla ilçesinde doğan şair, gözlerini küçük yaşlarda kaybetmiş ve öğrenim görememiştir.
- Şiirlerinde vatan, toprak sevgisi ve aşkı işlemiştir.
- Ahmet Kutsi Tecer tarafından keşfedilmiş, şiirlerini hece ölçüsüyle yazmıştır.
- “Kara Toprak”, “Uzun İnce Bir Yoldayım” gibi şiirleriyle oldukça sevilmiştir.

Eseri:

Şiir: Dostlar Beni Hatırlasın

2) ABDURRAHİM KARAKOÇ (1932-2012)

- Saz çalmamakla birlikte şiirlerini halk şiiri gelenekleri doğrultusunda yazmıştır.
- Politik taşlamalarıyla tanınan şair, “Mihriban” adlı şiiriyle geniş kesimler tarafından sevilmiştir.

Eserleri:

Şiir: Hasan'a Mektuplar, Haber Bülteni, Kan Yazısı, Vur Emri, Beşinci Mevsim

3) ÂŞIK MAHSUNİ ŞERİF (1940-2002)

- Halkın sıkıntılarını toplumcu bir bakış açısıyla anlatmış, güncel siyaseti konu alan politik şiirler ve taşlamalar yazmıştır.
- Şiirlerini saz eşliğinde söylemiştir.

Eserleri:

Şiir: İşte Gidiyorum Çeşm-i Siyahım, Bu Mezarda Bir Garip Var, Dom Dom Kurşunu, Yuh Yuh, Bizden Geriler

4) NEŞET ERTAŞ (1938-2012)

- Abdal müziğinin son temsilcisidir.
- “Bozkırın Tezenesi” lakabıyla da bilinir.
- Bozlak formunun en önemli ustasıdır.
- İlk plağını, 1950’li yıllarda babasının kaleme aldığı “*Neden Garip Garip Ötersin Bülbül*” isimli türküye çıkarmıştır.
- Kendisine layık görülen devlet sanatçısı unvanını geri çevirmiştir.
- “Gönül” sözcüğünün geçmediği neredeyse bir tek türküsü yoktur.

Eserleri:

Şiir: Kesik Çayır, Tatlı Dile Güler Yüze, Kendim Ettim Kendim Buldum, Gönül Dağı, Neredesin Sen, Gönlüm Atışlara Yandı Gidiyor, Zahidem, Yalan Dünya, Evvelim Sen Oldun